

UCHWAŁA

Dnia 28 maja 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Irena Gromska-Szuster (przewodniczący)

SSN Krzysztof Pietrzykowski

SSN Agnieszka Piotrowska (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Bartczak

w sprawie ze skargi K. S. o wznowienie postępowania
w sprawie z powództwa G. U.
przeciwko K. S.
o zapłatę,
zakończonego prawomocnym nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu
upominawczym przez Sąd Okręgowy w W. dnia 29 lipca 2013 r.,

po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym
w dniu 28 maja 2015 r.
zagadnienia prawnego
przedstawionego przez Sąd Apelacyjny
postanowieniem z dnia 20 października 2014 r.,

"Czy przysługuje zażalenie na zarządzenie przewodniczącego
nakładające na stronę obowiązek uiszczenia opłaty sądowej od skargi
o wznowienie postępowania?"

podjął uchwałę:

**Na zarządzenie przewodniczącego nakładające na stronę
obowiązek uiszczenia opłaty sądowej przysługuje zażalenie
(art. 394 § 1 pkt 9 k.p.c.).**

UZASADNIENIE

K. S. został wezwany zarządzeniem Przewodniczącego w Sądzie Okręgowym do uiszczenia opłaty sądowej w kwocie 18 765 złotych od skargi o wznowienie postępowania. W zażaleniu na to zarządzenie skarżący zakwestionował zasadność wezwania go do uiszczenia opłaty. Przy jego rozpoznawaniu Sąd Apelacyjny powziął wątpliwości co do dopuszczalności zaskarżenia wskazanego zarządzenia, motywując je rozbieżnymi poglądami w nauce prawa cywilnego oraz brakiem powtórzenia w art. 394 § 1 pkt 9 k.p.c. regulacji zawartej w art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 13 czerwca 1967 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn.: Dz.U. z 2002 r., Nr 9, poz. 88 ze zm.- dalej u.k.s.c. z 1967 r.) wyraźnie przewidującej, że na zarządzenie przewodniczącego w przedmiocie obowiązku uiszczenia kosztów sądowych przysługuje zażalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Artykuł 22 ustęp 1 u.k.s.c. z 1967 r. stanowił, że na zarządzenie przewodniczącego w przedmiocie obowiązku uiszczenia kosztów sądowych przysługuje zażalenie. W okresie obowiązywania tej ustawy w orzecznictwie sformułowano pogląd, że doręczenie stronie wezwania do uiszczenia wpisu określonej wysokości od pisma procesowego podlegającego opłacie było równoznaczne z doręceniem stronie odpisu zarządzenia przewodniczącego w tym przedmiocie, na które przysługiwało zażalenie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2002 r., III CZ 110/02, Biul.SN 2003/4/15).

Po wejściu w życie ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn.: Dz.U.z 2014 r., poz. 1025 ze zm.- dalej u.k.s.c.) kompleksowa regulacja dotycząca zaskarżalności postanowień sądu pierwszej instancji i zarządzeń dotyczących kosztów procesu, w tym kosztów sądowych, została zawarta w art. 394 § 1 punkt 9 k.p.c., zgodnie z którą zażalenie do sądu drugiej instancji przysługuje na postanowienia sądu pierwszej instancji i zarządzenia przewodniczącego, których przedmiotem jest: zwrot kosztów, określenie zasad ponoszenia przez strony kosztów procesu, wymiar opłaty, zwrot opłaty lub zaliczki, obciążenie kosztami sądowymi, jeżeli strona nie składa środka zaskarżenia co do istoty sprawy, koszty przyznane w nakazie zapłaty, zwrot

kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu oraz wynagrodzenie biegłego i należności świadka. Konstrukcja tego przepisu uzasadnia stanowisko, że zażalenie jest dopuszczalne na postanowienie orzekające o każdej z wymienionych w tym przepisie kwestii z osobna (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2009 r., I PZP 6/08, OSNP 2009, nr 13-14, poz. 167).

W nauce prawa cywilnego prezentowane są dwa stanowiska dotyczące dopuszczalności wniesienia zażalenia na zarządzenie przewodniczącego wzywające stronę do uiszczenia określonej opłaty sądowej. Według jednego z nich, zażalenie takie jest niedopuszczalne, co motywowane jest brakiem powtórzenia w art. 394 § 1 pkt 9 k.p.c. regulacji z art. 22 ust. 1 *in principio* u.k.s.c. z 1967 r. przewidującej zażalenie na zarządzenie przewodniczącego w przedmiocie obowiązku uiszczenia kosztów sądowych. Ma to świadczyć o ograniczeniu przez ustawę z dnia 28 lipca 2005 roku katalogu zaskarżalnych zarządzeń przewodniczącego oraz postanowień sądu w przedmiocie kosztów sądowych oraz prowadzi do wniosku, że zażalenie przysługuje wyłącznie na zarządzenie przewodniczącego, którego przedmiotem jest zwrot pozwu (pisma wszczynającego postępowanie) z powodu nieuiszczenia należnej opłaty. Zwolennicy tego poglądu wskazują ponadto, że zarządzenie w przedmiocie wezwania do uiszczenia opłaty lub uzupełnienia opłaty nie stanowi rozstrzygnięcia w przedmiocie "wymiaru opłaty". Przez ustalenie wymiaru opłaty należy rozumieć określenie jej wysokości na podstawie art. 108 § 1 lub 108¹ k.p.c. albo ustalenie opłaty ostatecznej na podstawie art. 15 ust. 3 u.k.s.c.

Trafny jest jednakże pogląd przeciwny, podzielany przez większość przedstawicieli nauki prawa cywilnego i orzecznictwo Sądu Najwyższego (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 6 lipca 2007 r., III CZP 71/07, OSNC 2008, nr 3, poz. 36), traktujący zarządzenie przewodniczącego w przedmiocie wezwania strony do uiszczenia opłaty od pisma podlegającego opłacie jako akt dotyczący „wymiaru opłaty” i w związku z tym zaskarżalny zażaleniem na podstawie art. 394 § 1 pkt 9 k.p.c. Przepisy obowiązującej ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nie posługują się pojęciem „wymiaru opłaty”. Przez pojęcie "wymiar" należy rozumieć "wielkość czegoś wymierzonego, wyznaczonego komuś" (por. „Uniwersalny słownik języka polskiego”, pod red.

S. Dubisza, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2003). Na gruncie art. 394 § 1 pkt 9 k.p.c. "wymiar" odnosi się do opłaty sądowej, przy czym przepis ten nie ogranicza wymiaru opłaty wyłącznie do decyzji sądu; gdyby ustawodawca chciał ograniczyć jego zakres, musiałby to wyraźnie stwierdzić (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 6 lipca 2007 r., III CZP 71/07, OSNC 2008, nr 3, poz. 36). Jeśli sąd lub przewodniczący ustala zarządzeniem rodzaj i wysokość opłaty sądowej należnej od pisma podlegającego opłacie (art. 3 ust. 2 u.k.s.c.), a następnie wzywa zobowiązanego do jej uiszczenia (art. 130 § 1 i 1¹ k.p.c.), to niewątpliwie dokonuje „wymiaru opłaty”, co przemawia za zaskarżalnością tego zarządzenia zażaleniem na podstawie art. 394 § 1 pkt 9 k.p.c. Rozstrzygnięciem, którego przedmiotem jest wysokość (wymiar) opłaty sądowej, jest bowiem zarządzenie przewodniczącego wzywające stronę do opłacenia pisma i wskazujące kwotę należnej od niego opłaty sądowej. Za dopuszczalnością zażalenia na zarządzenie przewodniczącego w przedmiocie "wymiaru opłaty" przemawia także art. 95 ust. 2 u.k.s.c., który stanowi, że nie pobiera się opłaty od zażalenia na postanowienie sądu dotyczące wysokości opłaty albo wysokości wydatków. Jeżeli ustawodawca zwalnia od opłaty sądowej stronę wnoszącą zażalenie na wysokość (wymiar) opłaty sądowej, to oznacza, że przewiduje dopuszczalność tego środka odwoławczego.

W tym stanie rzeczy orzeczono jak wyżej.